

Hrozby štátnej regulácie cien a pezinská skládka najviac bránia rozvoju Slovenska

Výsledky projektu HESO (Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení) za 3. štvrťrok 2008

Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy **INEKO** zverejňuje výsledky projektu **HESO - Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení** za **tretí štvrťrok 2008**. Projekt HESO vytvára platformu, kde sa ekonómovia, analytici, právnici, sociológovia, politológovia, odborní žurnalisti, podnikatelia, zástupcovia stavovských organizácií, akademickej obce a tretieho sektora pravidelne vyjadrujú ku kvalite a dôležitosti vybraných ekonomických a sociálnych opatrení zákonodarnej a výkonnej moci, ako aj k rozhodnutiam verejných inštitúcií v SR.

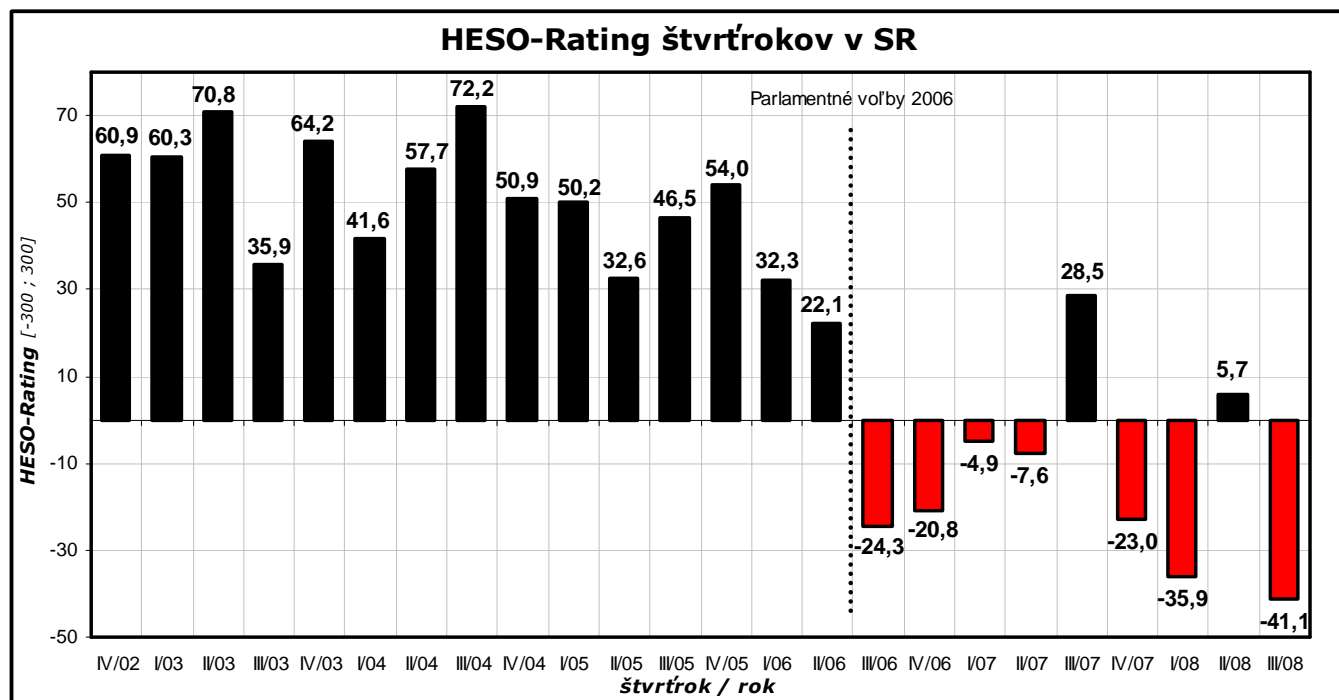
Projekt HESO podporili v roku 2008 **AJG CONSULTING, s.r.o.**, **INVESTKREDIT BANK AG**, zastúpenie zahraničnej banky na Slovensku, **KONTO ORANGE, n.f.**, **SLOVNAFT, a.s.**, **SOITRON, a.s.**

Členovia hodnotiacej komisie (v abecednom poradí)

Juraj Barta, Slovenská sporiteľňa, a.s.
Vladimír Benč, Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku (SFPA), Prešov
Mário Blaščák, Allianz – Slovenská dôchodková správcovská spoločnosť, a.s.
Milan Bušo, Konfederácia odborových zväzov SR
Igor Daniš, učiteľ anglického jazyka
Tomáš Dudáš, Fakulta medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity, Bratislava;
tomasdudas.blog.sme.sk
Richard Ďurana, INESS - Inštitút ekonomických a spoločenských analýz
Peter Gonda, Konzervatívny inštitút M.R.Štefánika
Igor Hornák, Factory 4 Solutions, a.s.
Július Horváth, Department of Economics, Central European University, Budapešť, Maďarsko
Martin Hošták, Republiková únia zamestnávateľov
Igor Hurčík, Centire, s.r.o.
Eugen Jurzyca, INEKO - Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy
Róbert Kičina, Podnikateľská aliancia Slovenska
Viola Kromerová, Slovenský živnostenský zväz
Juraj Lazový, City Online, s.r.o.
Rastislav Machunka, Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR; Združenie výrobcov liehu a liehovín na Slovensku
Ján Marušinec, M.E.S.A.10 - Centrum pre ekonomické a sociálne analýzy
Grigorij Mesežnikov, Inštitút pre verejné otázky
Juraj Nemec, Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela, Banská Bystrica

František Okruhlica, Fakulta managementu Univerzity Komenského, Bratislava
Pavol Ondriska, AIG Funds Central Europe, správ. spol., a.s.
Jozef Orgonáš, Zväz obchodu a cestovného ruchu SR
Ivan Podstupka, Slovenská asociácia poisťovní
Ludvík Posolda, Events and Media Consulting Agency, s.r.o.
Róbert Prega, Tatra banka, a.s.
Radoslav Procházka, Advokátska kancelária Procházka & Partners, s.r.o.; Právnická fakulta Trnavskej univerzity
Igor Rintel, Meracrest, a.s., Bratislava
Emília Sičáková-Beblavá, Transparency International Slovensko
Miroslav Siváček, PM Profit Management, s.r.o.; OPEN - Asociácia absolventov MBA na Slovensku
Juraj Stern, Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku (SFPA), Bratislava
Igor Surovčík, tlačová agentúra SITA, a.s.
Radoslav Štefančík, Katedra politológie, Filozofická fakulta Univerzity sv. Cyrila a Metoda, Trnava
Luboš Vagač, Centrum pre hospodársky rozvoj
Milan Velecký, Slovenský rozhlas
Jaroslav Vokoun, Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied
Jozef Vozár, Ústav štátu a práva Slovenskej akadémie vied
Pavol Žilinčík, Via Iuris – Centrum pre práva občana, Banská Bystrica
Eduard Žitňanský, dvojtýždenník Profit
Robert Žitňanský, časopis Týždeň

Hodnotenie opatrení má charakter osobného postoja a nemusí zodpovedať názorovej línii organizácie, v ktorej hodnotiaci pôsobí. Všetci odborníci sa zúčastnili hodnotenia bez nároku na odmenu.

Zdroj: INEKO

HESO-Rating štvrťroka je priemerom ratingov všetkých hodnotených opatrení prijatých (schválených) v danom štvrťroku. Reflektuje názor hodnotiacej komisie odborníkov na ich kvalitu a dôležitosť a naznačuje mieru reformnej atmosféry sledovaného obdobia, resp. mieru prínosu prijatých opatrení k sociálno-ekonomickému rozvoju krajiny.

HESO-Rating dosiahol v 3. štvrťroku 2008 najnižšiu hodnotu od vzniku projektu HESO v roku 2000.

HESO - Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení - SLOVENSKO

<i>júl - september 2008</i>		RATING	Miera súhlasu	Váha opatrenia
PORADIE OPATRENÍ PODĽA RATINGU <i>(prínosu k sociálno-ekonomickému rozvoju krajiny)</i>		<i>[-300;300]</i>	<i>[-3 ; 3]</i>	%
1.	Novela Občianskeho súdneho poriadku (zjednodušenie konaní; Najvyšší súd SR bude musieť pri dovolaniach definitívne rozhodnúť vo veci, a len v ojedinelých prípadoch bude môcť vrátiť spor na nižšiu inštanciu; zavedenie inštitútu drobných sporov do 500 EUR; zvýšenie právomocí súdov v súvislosti s vyššou ochranou spotrebiteľov; rozšírenie elektronickej komunikácie medzi účastníkmi konania a súdmi)	56,7	1,32	42,8
2.	Obec získa bezodplatne prebytočný štátny nehnuteľný majetok, iba ak sa nepodarí predat' ani za 30% jeho ceny (novela zákona o prevode vlastníctva nehnuteľného majetku vo vlastníctve SR na obec alebo vyšší územný celok)	-7,4	-0,26	28,0
3.	Transformácia TASR z príspevkovej organizácie na verejnoprávnú inštitúciu (ponechanie rovnakej dotácie zo štátneho rozpočtu; menovanie riaditeľa správnu radou, ktorej väčšinu členov volí parlament; zákon o Tlačovej agentúre Slovenskej republiky)	-18,6	-0,79	23,5
4.	Bezodplatný prevod poisťného kmeňa likvidovanej Európskej zdravotnej poisťovne do štátnej Spoločnej zdravotnej poisťovne (súkromné poisťovne ponúkali odplatu za prevzatie poistencov bez záväzkov rušenej poisťovne)	-36,4	-1,16	31,4
5.	Predĺženie regulácie nájomného a ponechanie regulovaného nájomného v reštituovaných domoch od roku 2012 pre ľudí, ktorí nevlastnia porovnateľný byt vo vzdialenosti do 50 km a do konca decembra sa zaregistrujú na Ministerstve výstavby a regionálneho rozvoja SR (novela opatrenia Ministerstva financií SR o regulácii cien nájmu bytov)	-55,6	-1,63	34,2
6.	Zriadenie nového poradného orgánu vlády – Cenovej rady SR, ktorá má sledovať vývoj cien a navrhovať opatrenia proti neodôvodnenému nárastu cien v súvislosti so zavedením eura v SR	-63,8	-1,79	35,7
7.	Výšetrovanie podozrenia z úniku informácií o zmene a novej úrovni centrálnej parity slovenskej koruny a z nezákonného obohatenia na základe zneužitia dôvernej informácie (Národná banka Slovenska šetrením nenašla relevantné dôkazy o existencii či zneužití dôvernej informácie)	-67,4	-1,55	43,5
8.	Novela zákona o minimálnej mzde (ak sa na úprave výšky minimálnej mzdy nedohodnú sociálni partneri, vláda určí zvýšenie minimálnej mzdy najmenej o medziročný nominálny rast priemernej mzdy v hospodárstve)	-84,1	-1,84	45,7
9.	Novela zákona o cenách (rozšírenie možností štátu regulovať ceny tovarov a služieb v prechodnom období zavádzania eura; sprísnenie povinností predávajúcich pri vedení a uchovávaní cenovej evidencie)	-93,0	-1,81	51,3
10.	Povolenie výstavby skládky odpadov v Pezinku štátnymi orgánmi (Krajský stavebný úrad vydal územné rozhodnutie a Inšpektorát životného prostredia povolil skládku, hoci mesto Pezinok v územnom pláne zakázalo jej výstavbu)	-96,4	-2,28	42,2
11.	Všeobecný hospodársky záujem v energetike (právmoc Ministerstva hospodárstva SR a Úradu pre reguláciu sieťových odvetví priamo určovať ceny a povinnosti dodávateľom plynu a elektriny pri dodávkach plynu pre domácnosti, plynu určeného na výrobu tepla pre domácnosti a pri dodávkach elektriny pre domácnosti a malé podniky)	-102,9	-1,82	56,5

RATING / Miera súhlasu / Váha (Dôležitosť) II. štvrťroka 2008 (len prijaté opatrenia)*
-41,1
Zdroj: INEKO

* Kvôli zásade časového zaradenia opatrenia do príslušného obdobia podľa termínu jeho prijatia nebolo do kalkulácie ratingu 3. štvrťroka 2008 zahrnuté opatrenie č. 4, a naopak do kalkulácie štvrtročného ratingu boli započítané ratingy nasledovných opatrení, ktoré boli hodnotené v 2.štvrťroku 2008, avšak prijaté boli až v 3. štvrťroku:

- Novela zákona o Slovenskom pozemkovom fonde (zverejnenie všetkých (aj starých) zmlúv na internete; novovytvorená rada fondu môže vykonávať svoju kontrolnú činnosť len ako kolektívny orgán; členov rady bude voliť a odvolávať parlament; v 11-člennej rade aj 2 nominanti opozície) (rating opatrenia: +21,0)
- Zrušenie spotrebnej dane z LPG slúžiaceho ako pohonná látka od 1.7.2008 (do 30.6.2008 spotrebná daň vo výške 4,29 Sk/liter; novelizácia zákona o spotrebnej dani z minerálneho oleja) (rating opatrenia: +18,1)

Hodnotenie a komentáre* odbornej komisie k jednotlivým opatreniam:

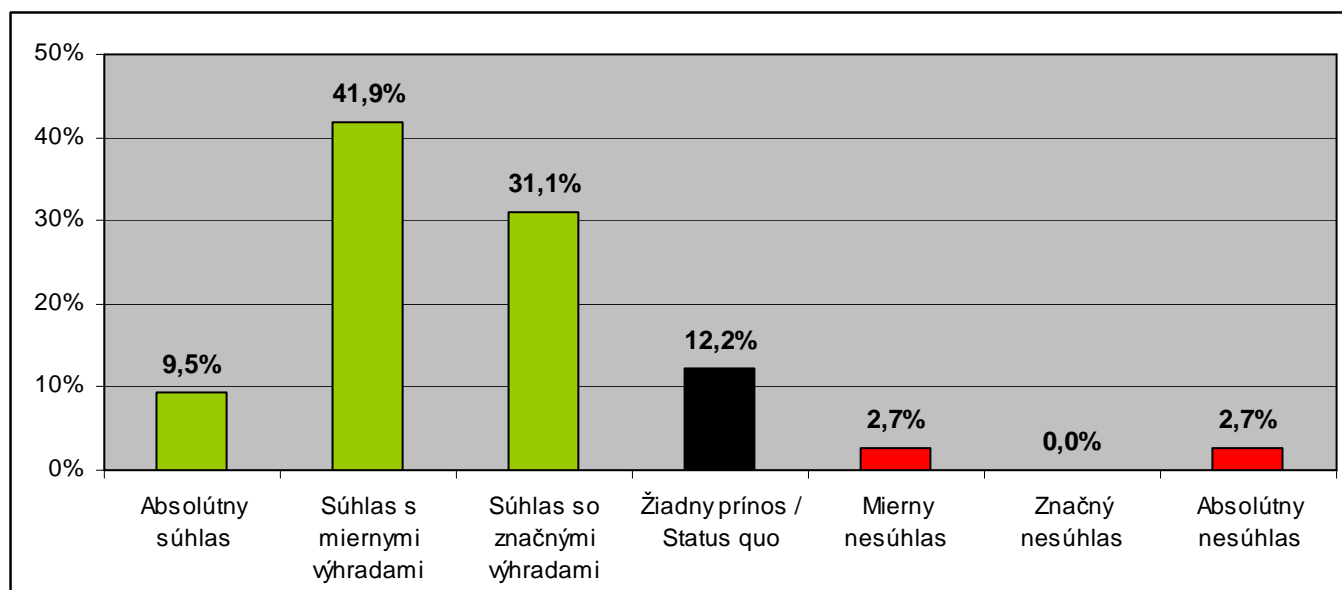
Všeobecné hodnotenia štvrt'roka:

Igor Hurčík: Veľmi nudný kvartál.

Miroslav Siváček: V porovnaní s ťažkými rozhodnutiami pri kľúčových reformách minulej vlády pôsobia súčasné opatrenia iba ako čisto kozmetické úpravy. Ak si odmyslíme kauzy rozkrádania verejných zdrojov a niektoré hektické vyjadrenia, tak sa v slovenskej spoločnosti opäť nič mimoriadne neudialo. Spí sladko svojím meravým spánkom. Som zvedavý, aké bude prebudenie. Budíček už vyzvára...

Eduard Žitňanský: Bol to štvrt'rok, v ktorom štát významne zvýšil zásahy do trhu. Nie je jasné, či vláda vôbec vie, aké dôsledky tieto kroky môžu mať.

1. Novela Občianskeho súdneho poriadku (zjednodušenie konaní; Najvyšší súd SR bude musieť pri dovolaniach definitívne rozhodnúť vo veci, a len v ojedinelých prípadoch bude môcť vrátiť spor na nižšiu inštanciu; zavedenie inštitútu drobných sporov do 500 EUR; zvýšenie právomocí súdov v súvislosti s vyššou ochranou spotrebiteľov; rozšírenie elektronickej komunikácie medzi účastníkmi konania a súdmi)

Igor Hornák: Urýchlenie súdnych konaní a zjednodušenie procedúr je pozitívom. Prípadné negatíva je možné odstrániť následnou novelou.

Eugen Jurzyca: Poriadok treba urobiť najmä s mnohými sudcami.

Róbert Kičina: Zdĺhavé súdne konania sú chronickým problémom slovenského súdnictva, ktorý obťažuje občanov aj podnikateľov, a je jednou z hlavných príčin nízkej vymožitelnosti práva na Slovensku. Dané opatrenie stav čiastočne (hoci veľmi obmedzene) zlepšuje, no problém ani zďaleka nevyrieši. Nízka vymožitelnosť práva ako top bariéra podnikania podľa Indexu podnikateľského prostredia by si zaslúžila oveľa viac pozornosti v agende ministerstva spravodlivosti a vlády SR.

Ján Marušinec: Pozitívne opatrenia, kľúčovou otázkou však bude ich uplatňovanie v súdnej praxi.

Juraj Nemec: Zrýchlenie súdneho rozhodovania je jedným z krokov k podstatnému zvýšeniu miery vymožitelnosti práva, ktorá je viac ako slabou stránkou SR. Nie však jedinou.

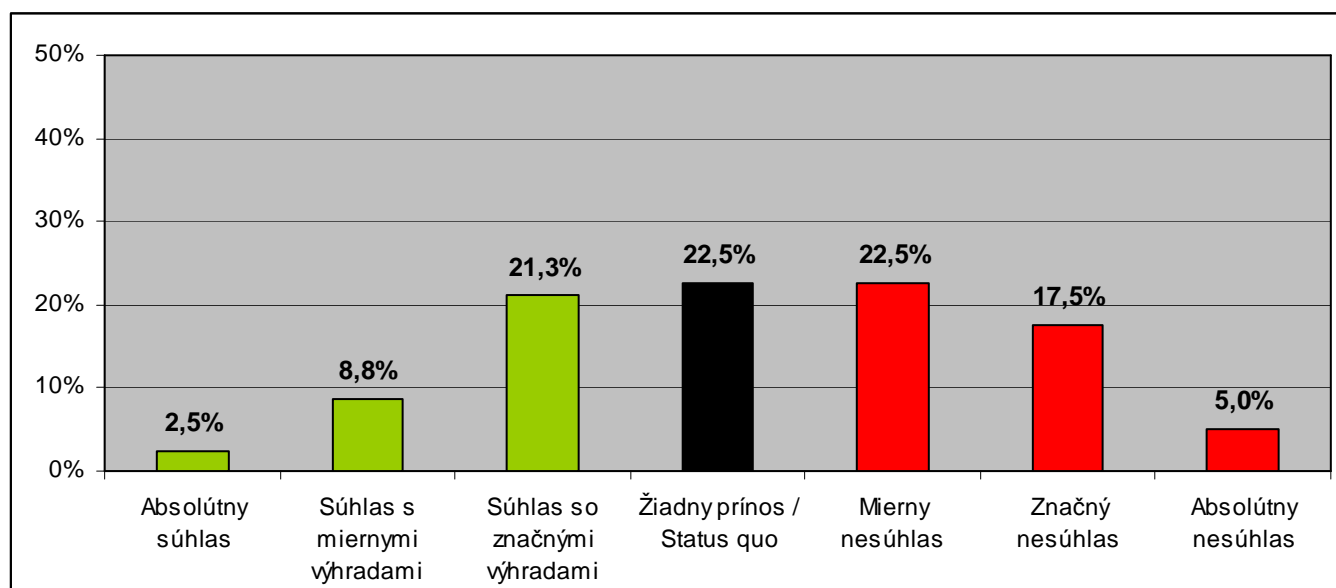
František Okruhlica: Je to "beh na dlhú trať", pretože ide len o čiastkové opatrenia v prospech urýchlenia konaní. V ďalších obdobiach bude treba dopĺňať opatrenia.

* Komentáre odborníkov sú v rámci jednotlivých opatrení zoradené v abecednom poradí.

Jaroslav Vokoun: Novela prináša klady i zápory. Zápory sú obhájiteľné, ak je prospech dobrého človeka vyšší.

Pavol Žilinčík: Ochrana spotrebiteľov je v poriadku, avšak ak je cieľom väčšiny prijatých opatrení zefektívnenie súdneho konania, treba najskôr odbremeniť sudcov od administratívy a vrátiť sa k modelu vyšších súdnych úradníkov. Nie je účelné zvyrazňovať kontradiktórne prvky v konaní, a zvyšovať tak právnu neistotu, ak sudcovia musia stále robiť úkony, ktoré môže robiť vyšší súdny úradník.

2. Obec získa bezodplatne prebytočný štátny nehnuteľný majetok, iba ak sa nepodarí predat' ani za 30% jeho ceny (novela zákona o prevode vlastníctva nehnuteľného majetku vo vlastníctve SR na obec alebo vyšší územný celok)

Richard Ďurana: Pozitívom je, že sa o nehnuteľný štátny majetok môže uchádzať aj súkromný vlastník. Tento posun vnímam ako ďalší krok v decentralizácii smerom od štátu k občanovi.

Igor Hornák: Vo všeobecnosti preferujem súkromné vlastníctvo pred ostatnými formami. Komunálne vlastníctvo má mnohé nevýhody štátneho. Keby nebolo korupcie ako hlavného distribučného nástroja pri rozdeľovaní verejných statkov súkromníkom v našej spoločnosti, opatrenie by som ocenil +3.

Igor Hurčík: Vôbec nie je jasná definícia tzv. primeranej ceny.

Eugen Jurzyca: Prepojenie medzi štátom a obcami je dnes oveľa voľnejšie než kedysi. Teda aj prevody majetku medzi nimi sa legitímne čoraz viac ponášajú na trhové transakcie.

Viola Kromerová: Nevie, ako by sa malo zabezpečiť šťastnejšie riešenie, hoci určite existujú prípady, keď vo verejnom záujme by malo byť, aby sa nehnuteľnosť nedostala do súkromných rúk.

Juraj Nemec: Veľmi zložitá. Účtovná, primeraná a trhová cena sú často rôzne veci. Časť majetku štátu by mala skončiť v rukách obcí, bez ohľadu na iné ponuky – ako ale určiť, kedy sa jedná o taký prípad?

František Okruhlica: Mestá a obce by sa mali dostať bez problémov k prebytočnému majetku. V komunálnych podmienkach by sa mal riešiť tento problém.

Ludvík Posolda: Na prvý pohľad to nevyzerá ako úplne zlé opatrenie, otázka však je, v čí prospech je? Vysoko pravdepodobné je, že keď sa to schvaľovalo, už sa vedelo o niekoľkých konkrétnych nehnuteľnostiach pre niektoré konkrétne subjekty.

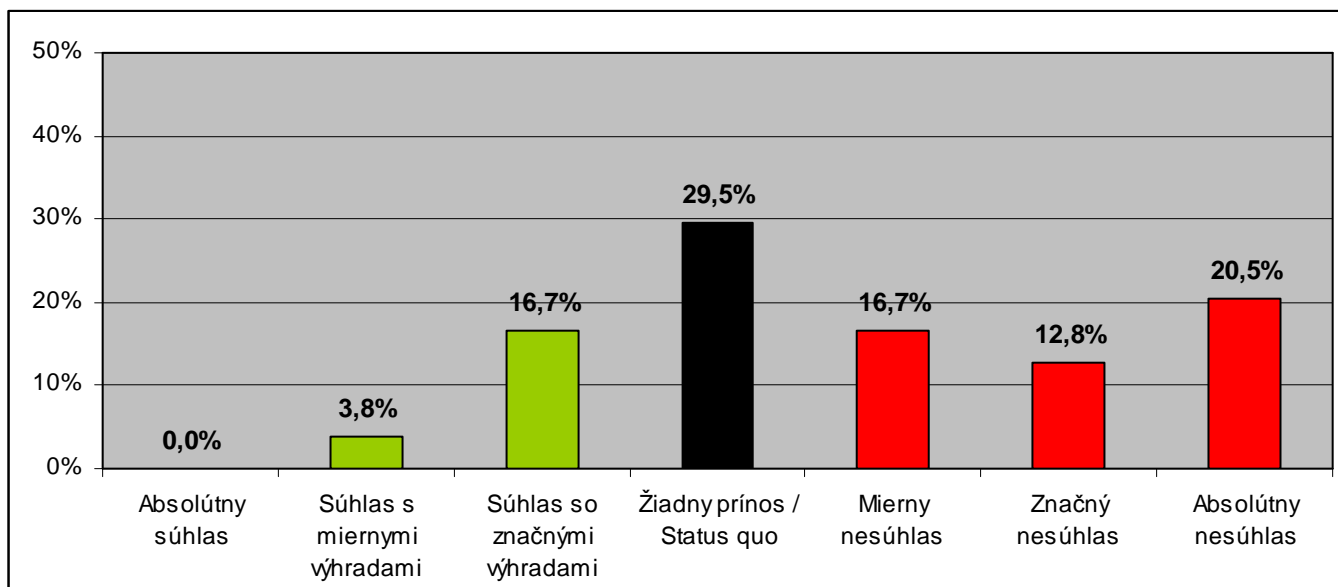
Miroslav Síváček: Ďalšia centralizácia moci a pri súčasnej podnikateľskej konštelácii vlády aj príležitosť na skrytú privatizáciu.

Milan Velecký: Je nespravodlivé, ak niektoré mestá (obce) zadarmo získavajú majetok len preto, že kedysi tam boli napr. kasárne.

Jaroslav Vokoun: Pri tomto druhu transakcií sa ťažko dosahuje zmysluplné riešenie. Vznikajú kombinácie ako – obec má budovy, ale nemá peniaze na údržbu, podnikateľ získa budovu/pozemok a špekuláciou okolo toho šokuje prizerajúcich sa, atď. Proste, pokiaľ tu bude vlastnícka transformácia, žiadne riešenie nebude bezproblémové, lebo každá zúčastnená strana má s vysokou pravdepodobnosťou niečo za ušami.

Robert Žitňanský: Rozumné, pretože inak sa štátny majetok prakticky nedal speňažiť, kým existovala iná verejná inštitúcia, ktorá ho chcela.

3. Transformácia TASR z príspevkovej organizácie na verejnoprávnu inštitúciu (ponechanie rovnakej dotácie zo štátneho rozpočtu; menovanie riaditeľa správnu radou, ktorej väčšinu členov volí parlament; zákon o Tlačovej agentúre Slovenskej republiky)

Igor Daniš: Tlačová agentúra Slovenskej republiky (TASR), Slovenský rozhlas (Sro), ako aj Slovenská televízia (STV) potrebujú komplexné riešenie primerané malej krajine, malému trhu a novej globálnej situácii na trhu s informáciami.

Tomáš Dudáš: Existencia štátnej, resp. verejnoprávnej tlačovej agentúry je podľa mňa diskutabilná, táto zmena neprinesie de facto nič nového do fungovania TASR.

Richard Ďurana: Ak sú informácie poskytované TASR spoplatnené, nevidím dôvod, prečo by nemala byť transformovaná na akciovú spoločnosť, prípadne úplne privatizovaná. Aspoň sa naplno odhalí efektivita prevádzky a to, či je o jej služby záujem. Úlohou štátu nie je podnikáť a vytvárať konkurenciu existujúcim súkromným alternatívam.

Peter Gonda: Prijatý zákon znamená transformáciu TASR v protismere podpory zvýšenia konkurencie a kvality služieb získavania a šírenia verejne dostupných informácií - privatizácie TASR. Súkromné tlačové agentúry dokážu plnohodnotne zabezpečovať tieto funkcie bez ich podpory z peňazí daňovníkov. Prijatý zákon naopak odďaľuje privatizáciu TASR a prehľbuje politický vplyv na šírenie informácií, obmedzenie a deformovanie konkurencie na trhu s informáciami a plynutie peňazí daňovníkov na financovanie TASR.

Igor Hornák: A načo nám je TASR? (... a STV, SRO).

Igor Hurčík: Toto ešte neznamená, že TASR nebude politicky ovplyvňovaná.

Eugen Jurzyca: Vidno, že keď vláda chce deformovať súťaž, tak si prostriedok zatiaľ nájde. Internetové mlyny melú síce pomaly, ale spravodlivo. TASR už iste počuje zvuk lopatiek mlynského kolesa...

Viola Kromerová: Domnievam sa že národná tlačová agentúra by mala byť zachovaná, avšak štatút verejnoprávnej inštitúcie kombinovaný so štátnou dotáciou (pri našich zvyklostiach – keď platím, chcem aj rozhodovať) nie je najšťastnejšie riešenie. TASR by nemala byť ovplyvňovaná, teda mala by byť nezávislá.

Ján Marušinec: Keď už vláda pristúpila k transformácii TASR, malo to byť na inú, štandardnú právnu formu, ktorá by prispela k vyššej transparentnosti jej hospodárenia a zaručovala jej rovnaké podmienky na trhu ako jej konkurentom.

Juraj Nemec: Aspoň formálne sa jedná o krok smerom k medzinárodnému štandardu.

František Okruhlica: Je veľmi veľa výhrad k riešeniu vleklého problému – čo s TASR.

Jozef Orgonáš: Pýtam sa s niektorými ekonómami: ktorý rok sa to vlastne píše? 195.?

Miroslav Siváček: Existencia TASR je netrhovým reliktom a deformuje podnikateľské prostredie v oblasti trhu s informáciami. Ideálne riešenie – privatizácia, však nie je na programe dňa. A tak opäť raz všetci platíme za to, čo vie trh vyriešiť lepšie, transparentnejšie a efektívnejšie.

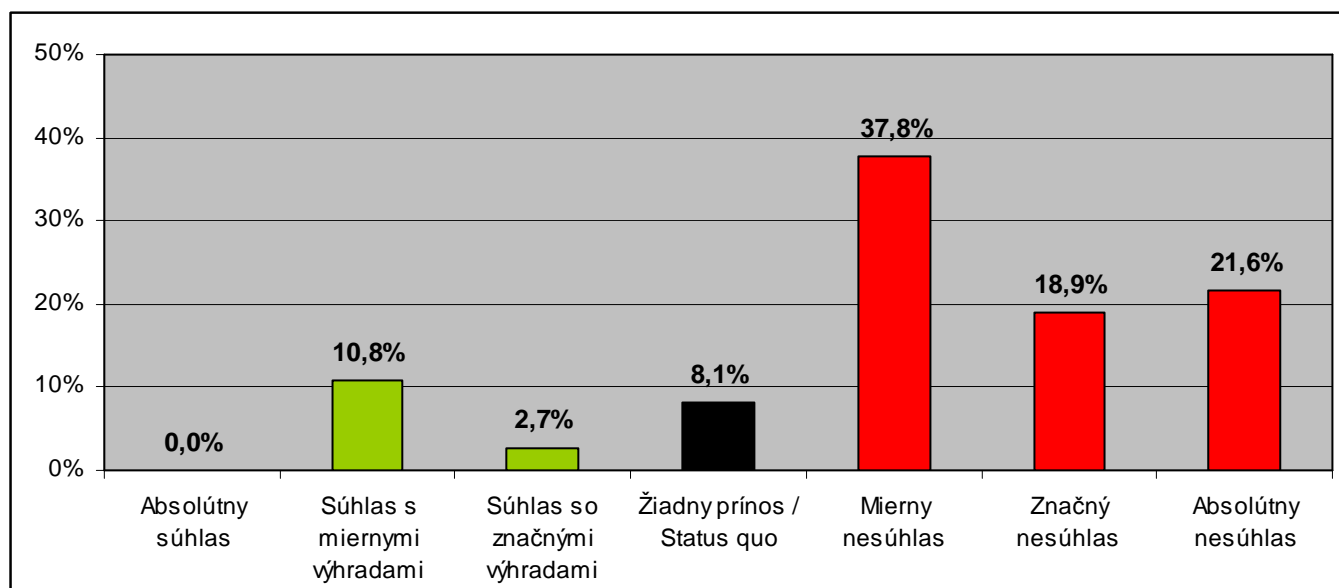
Radoslav Štefančík: Čo tak zrušiť TASR?

Milan Velecký: Som náchylný na diskusii o verejnej službe v prípade televízneho a rozhlasového vysielania a o jej zabezpečení verejnoprávnou inštitúciou. Ale verejnú službu v prípade agentúrneho spravodajstva naozaj nevidím.

Jaroslav Vokoun: Mala by to byť len otázka novinárskej a spoločenskej etiky. A tá tu asi nie je, keď štát chráni tento priestor.

Robert Žitňanský: TASR by buď mala byť priznaná ako štátna agentúra so všetkým, čo z toho vyplýva, alebo by v ideálnom prípade mala existovať iba ako súkromná.

4. Bezodplatný prevod poistného kmeňa likvidovanej Európskej zdravotnej poisťovne do štátnej Spoločnej zdravotnej poisťovne (súkromné poisťovne ponúkali odplatu za prevzatie poistencov bez záväzkov rušenej poisťovne)

Igor Daniš: Vynútené rozhodnutie.

Richard Ďurana: Poistný kmeň predstavuje aktívum, ktoré malo byť vydražené záujemcom na trhu. Bezodplatným prevodom poistného kmeňa boli poškodení veritelia likvidovanej EZP a zároveň bola štátnou inštitúciou zvýhodnená štátna zdravotná poisťovňa, čo odporuje pravidlám spravodlivej súťaže na trhu.

Igor Hornák: Aktíva bez pasív iste možno predať, bola by ale kúpna cena dostatočná na zaplatenie záväzkov?

Igor Hurčík: Administratívna krádež.

Eugen Jurzyca: Ak trh zlyháva, môže štát zasiahnuť reguláciou. S ňou sú však spojené iné zlyhania. Napríklad snaha o dosahovanie krátkodobých cieľov. Ak sú na trhu aj štátne subjekty, k rizikám štátnej regulácie pribúda aj ich zvýhodňovanie: Na čele regulačného úradu býva často potom nominant rovnakej strany ako vo vedení niektorých regulovaných subjektov.

Viola Kromerová: Súkromné zdravotné poisťovne ešte veľmi nedokázali zlepšiť zdravotnú starostlivosť pre Slovákov.

Ján Marušinec: Štát týmto opatrením posilnil svoj vplyv na trh zdravotného poistenia, ktorý vláda neskryvane využíva na postupné vytlačenie súkromného sektora zo zdravotníctva.

Juraj Nemec: Je otázne, či bolo možné prevodom kmeňa získať do systému dodatočné zdroje, alebo by len došlo k prerozdeleniu "poistných" peňazí. V každom prípade ale obdobný proces by mal mať transparentný charakter.

František Okruhlica: Ukážka lajdáctva.

Jozef Orgonáš: Bez tendra mám podozrenie, že ide o klientelizmus.

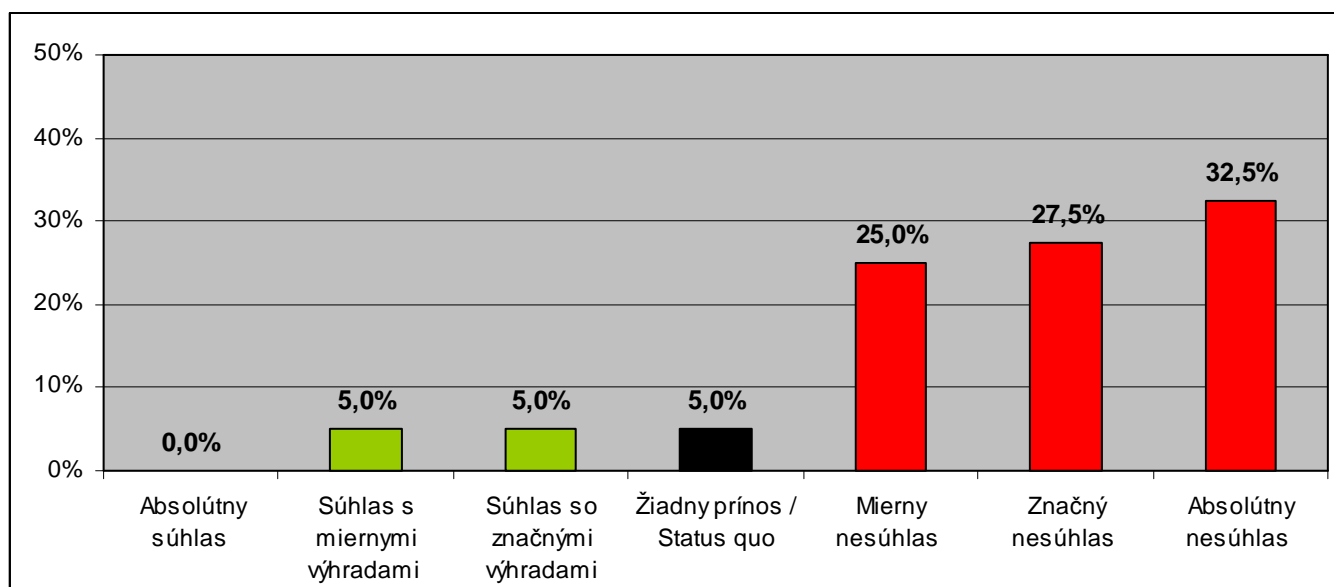
Ludvík Posolda: Keď už "ÚV" rozhodol "Úrad" nemohol konať inak.

Miroslav Siváček: Politické rozhodnutie. Křčovitá snaha dokázať, že peniaze v zdravotníctve nemôžu rozhodovať. Bohužiaľ nerozhoduje ani zdravý rozum.

Jaroslav Vokoun: Zlyhaní v zdravotnom systéme je toľko, že tu už nikto nemôže vedieť, čo sa nakoniec ukáže ako dobré. Zdravotné poisťovne majú nekonečné rezervy v starostlivosti o svojich poistencov a nemali by vo veľkom priberať ďalších potenciálnych nespokojencov. Nakoniec, nepodceňujme človeka, veď poistenci budú tí, ktorí si v konečnom dôsledku vyberú poisťovňu.

Robert Žitňanský: Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou zareagoval na situáciu nevhodne a podľa dostupných informácií nezvolil najlepšiu alternatívu.

5. Predloženie regulácie nájomného a ponechanie regulovaného nájomného v reštituovaných domoch od roku 2012 pre ľudí, ktorí nevlastnia porovnateľný byt vo vzdialenosti do 50 km a do konca decembra sa zaregistrujú na Ministerstve výstavby a regionálneho rozvoja SR (novela opatrenia Ministerstva financií SR o regulácii cien nájmu bytov)

Igor Daniš: Už je to takmer 20 rokov. Účelovo zvýhodňovaná malá skupina občanov. Veľká nespravodlivosť pre vlastníkov bytov, ako aj pre ostatných nájomcov, ktorí musia dotovať zvýhodnenú skupinu. Riešenie dlhodobo spočívalo (a spočíva) vo výstavbe sociálnych bytov, na ktoré vždy mal a má štát a obce dostatok zdrojov. Vlastníci si musia zobrať príklad z Poľska a obrátiť sa na Európsky súd pre ľudské práva.

Tomáš Dudáš: Tieto opatrenia opakovane zasahujú do vlastníckych práv majiteľov týchto domov. Od roku 1989 už prešlo 19 rokov a myslím si, že prešlo dostatok času na prispôbenie sa zo strany nájomcov.

Richard Ďurana: Je neuveriteľné, že ani po 19 rokoch od pádu bývalého režimu nemôžu majitelia bytov slobodne nakladať so svojím vlastníctvom. Dôsledky sú zrejmé – deformované ceny na trhu s nehnuteľnosťami, finančná podvýživenosť investovania do rekonštrukcie a obnovy domov s regulovaným nájomným.

Peter Gonda: Opatrenie prehľbuje dlhodobú deformáciu na trhu s bytmi racionálne nezdôvodniteľným zásahom do vlastníckych práv reštituentov, ktorí naďalej nebudú môcť slobodne rozhodovať o svojom majetku (bytoch) a slobodne sa dohodnúť s nájomníkmi o cene nájmu. Dôsledkom tohto stavu bude prehľbovanie ušlého zisku vlastníkov bytov (ktorý môžu vlastníci v budúcnosti od vlády legítimne vymôcť), znižovanie kvality týchto bytov (z dôvodu nižšieho investovania do nich, ako by tomu bolo v prípade trhového nájmu), vyššie ceny nájomov bytov s neregulovanou cenou a obmedzenie dostupnosti trhu s bytmi s nižším štandardom. Negatívne dlhodobšie dôsledky tak budú znášať nielen vlastníci bytov, ale aj nájomníci a ďalší ľudia, osobitne ľudia s nižšími príjmami a majetkom.

Igor Hornák: Odsúdeniahodná snaha predlžovať stav odporujúci základnej slobode slobodne využívať vlastný majetok, predlžovanie nerovnosti osôb zo zákona.

Igor Hurčík: Zaujímavá paralela k vyvlastňovaniu pozemkov pre diaľnice. Projekty pre "low income housing" by boli určite lepšou alternatívou. Príkladov je dosť.

Eugen Jurzyca: Krok správnym smerom – k ochrane súkromného vlastníctva, ale malý. Škoda, že sme sa neposunuli ďalej v časoch rekordného hospodárskeho rastu. Teraz to bude ťažšie.

Viola Kromerová: Toto mal štát riešiť ešte na začiatku procesu privatizácie, reštitúcií – už mali byť vybudované nové náhradné byty pre dotknutých občanov, stále sa to odďaľuje.

Ján Marušinec: Zdanlivo ide o malý krok správnym smerom. Skutočné riešenie tohto problému, ťahajúceho sa od začiatku 90-tych rokov, sa však znova na pár rokov odložilo. Ústavné práva vlastníkov sa i naďalej ignorujú.

Juraj Nemec: Ekonomická teória pozná efektívnejšie cesty riešenia sociálnych problémov spojených s bývaním, ako je cenová regulácia. Riešenie problému sa takto len odsúva na úkor vlastníkov.

František Okruhlica: Ide o rozporuplný štátny zásah do súkromného vlastníctva. Na druhej strane slovenské podnikateľské prostredie je v mnohom neštandardné, chýba podnikateľská kultúra. To nahráva politikom, aby sa zaoberali oblasťami, ktoré im spravidla neprinášajú.

Ludvík Posolda: Prehadzovanie horúceho zemiaka medzi všetkými doterajšími vládami, aj tou súčasnou, a ktovie koľkými budúcimi.

Miroslav Siváček: Novela zmäkčuje právne prostredie na nesprávnom mieste. Za 19 rokov sa mohli na plnenie zákona zodpovedne pripraviť všetky strany. Odklad nič nevyrieši a pred voľbami sa termín opäť pravdepodobne posunie bez toho, aby štát kompenzoval straty, ktoré svojím rozhodnutím vlastníkom domov spôsobuje.

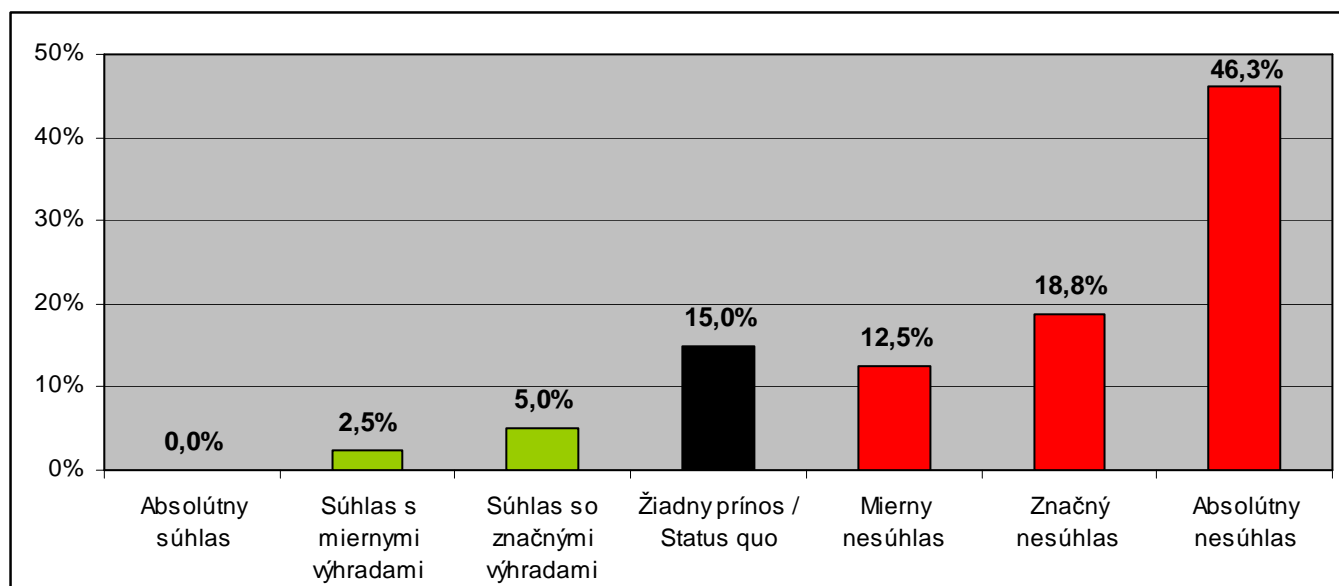
Jaroslav Vokoun: Regulované nájomné je vynútenou solidaritou nájomcov a nájomníkov. Za ten dlhý čas mal byť tento priestor už vyčistený. Za taký dlhý časový úsek sa toho veľa nespravilo a pri ochrannom dáždniku sa ani dlho nespraví.

Robert Žitňanský: Toto je dôležité najmä ako ukážka neúcty k súkromnému vlastníctvu a toho, ako to vyzerá, keď vláda prejavuje svoje "sociálne cítenie" na úkor iných, v tomto prípade reštituentov, ktorým majetok najprv vzali komunisti a teraz im naň de facto upierajú nárok ponovembroví politici.

Anonymný komentár*: Pozitívny dopad tohto opatrenia je obmedzený na veľmi úzku skupinu ľudí, jeho účinnosť všeobecne je limitovaná. Na druhej strane pre vlastníkov reštituovaných domov je ďalšie predĺženie lehoty regulácie bariérou k vymoženiu vlastníckych práv.

* Respondent si neželal byť menovaný.

6. Zriadenie nového poradného orgánu vlády – Cenovej rady SR, ktorá má sledovať vývoj cien a navrhovať opatrenia proti neodôvodnenému nárastu cien v súvislosti so zavedením eura v SR

Tomáš Dudáš: Podľa mňa ide skôr o marketingový krok, ktorého cieľom je vyvolať zdanie, že vláda je aktívna v tejto oblasti. Myslím si, že v slovenskej ekonomike vládne dostatočná konkurencia a spotrebitelia zhodnotia cenotvorbu jednotlivých firiem veľmi rýchlo.

Richard Ďurana: Ekonomická teória nepozná termín "opodstatnené zvyšovanie cien". Je to ilúzia vytvorená v hlavách štátnych úradníkov, ktorí už z podstaty nemôžu dokázať obsiahnuť všetky informácie, ktoré vplyvajú na vývoj cien. Odhladiť od toho, že ceny mnohých komodít sa stanovujú za hranicami Slovenska, a nemáme na ne dosah, ceny sa nestanovujú len na základe objektívnych kritérií, ale jedným z významných faktorov je subjektívne hodnotenie účastníkov obchodu, ktoré úradník nedokáže posúdiť. Jediným opodstatneným "kontrolórom" rastu cien v trhovej ekonomike by mala zostať konkurencia a zabezpečenie voľného vstupu do odvetvia, ktoré neumožní obchodníkom nárazovo a dlhodobo dvíhať ceny. Ak má vláda pocit, že nedokáže dodržať inflačné maastrichtské kritériá, mala s prijatím eura na Slovensku ešte počkať.

Peter Gonda: Cenová rada predstavuje ďalší prvok sociálneho inžinierstva - centrálnemu a zbytočnému orgánu, ktorý nemá v slobodnej spoločnosti nijaké ekonomické zdôvodnenie a opodstatnenie, keďže jeho náplňou má byť sledovanie výmenných hodnôt tovarov a služieb, ktoré sú výsledkom dobrovoľných dohôd vo výmenách medzi ľuďmi.

Igor Hornák: To si ani komentár nezasluhuje. Prekvapila ma ale kolaborácia niektorých predstaviteľov obchodu.

Igor Hurčík: Ďalšia zbytočná "komisia".

Eugen Jurzyca: Z hľadiska politických preferencií je to škovné opatrenie. Z hľadiska budovania ekonomického myslenia voličov (ktoré dlhodobo zásadne ovplyvňuje hospodársky úspech krajiny) je to opatrenie mierne škodlivé.

Róbert Kičina: V konkurenčnom prostredí platí voľná tvorba cien. Je len na zákazníkovi, či si tovar alebo službu za danú cenu kúpi, alebo pôjde do vedľajšieho obchodu. Prečo sa štát namiesto cenových kontrol a zastrešovania podnikateľov radšej nesnaží vytvárať predpoklady na intenzívnejšiu konkurenciu (najmä cez odstraňovanie bariér podnikania v krajine)?

Viola Kromerová: Ochrana spotrebiteľa je dobrá vec, ale nemuseli by sme to preháňať. Nakoniec dobrým dôvodom na zvýšenie ceny môže byť aj zvýšený dopyt.

Ján Marušinec: Pokiaľ nie je členstvo v Cenovej rade honorované, nemala by byť jej existencia problémom. Ide skôr o sebaaprezentáciu ako o účinný nástroj v boji proti euro-inflácii, nakoľko rada nemá žiadne reálne kompetencie. Plnú zodpovednosť za uplatňovanie prípadných zásahov a opatrení na zamedzenie nárastu cien nesie vláda.

Juraj Nemec: Pokiaľ by Cenová rada mala za úlohu len monitoring, ešte by to bolo akceptovateľné. Akýkoľvek postih je rizikom vo vzťahu k našim povinnostiam ako člena EÚ (členstvo neznamena len práva, ale aj povinnosť dodržiavať princípy, nariadenia a judikáty Európskeho súdneho dvora).

František Okruhlica: Ide len o marketingový ťah predsedu vlády. Tým si získa len náklonnosť určitej skupiny podnikateľov.

Jozef Orgonáš: Vysmech všetkého.

Ludvík Posolda: Aj v nadväznosti na ďalšie opatrenia umožňujúce cenovú reguláciu už treba urobiť jediné – obnoviť Štátnu plánovaciu komisiu.

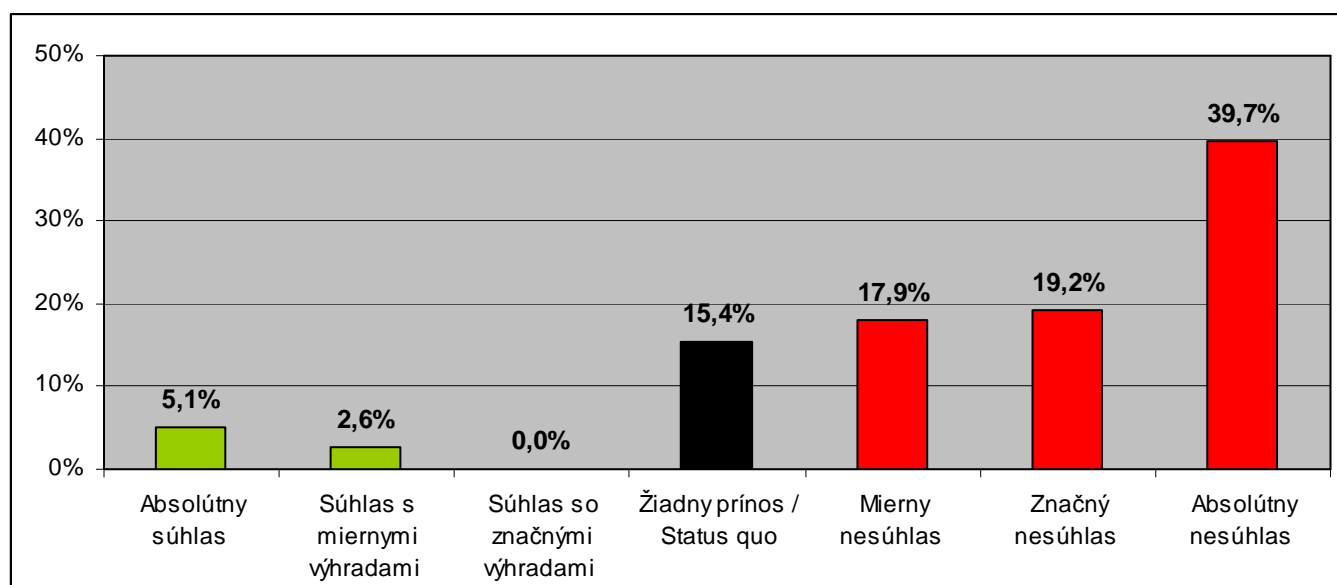
Miroslav Siváček: Úplne zbytočné opatrenie, ktoré okrem preferencií vládnych strán nerieši nič. Navyše zvyšuje transakčné náklady zavedenia eura a deformuje pohľad na funkciu trhu a úlohu jeho subjektov. Som zvedavý na výsledky práce Cenovej rady. Koľkokrát zasadnú, aké budú výstupy. Predpokladám, že výsledok činnosti bude nula navrhnutých a uskutočnených opatrení.

Jaroslav Vokoun: Vláda robí pre výnimočné obdobie (vstup do menovej únie) výnimočné kroky. Čo prospeje prechodnému obdobiu, nech sa uplatní. Skúsenosť s reakciou trhu vo vyspelejšom Slovinsku je príkladom, ktorý by sme nemali opakovať. Jedná sa o dočasné opatrenie, čas je rýchly a za chvíľu budú na programe oveľa závažnejšie problémy.

Robert Žitňanský: "Putinovský" príspevok do našej politickej ekonomie. Ukazuje, ako málo ľudí chápe skutočnú úlohu cien v trhovej ekonomike, a ako málo je spoločnosť imúnna na hlúpe, ale populárne "riešenia". Na mentalitu obyvateľov a spôsob, akým uvažujú a budú uvažovať o trhovej ekonomike a úlohe štátu v nej, to bude mať devastujúci účinok. Opatrenie vytvára priestor na svojvôľu a korupciu (kto a ako bude posudzovať "odôvodnenosť" nárastu cien a ich súvis so zavedením eura?). Navyše podobné nápady spôsobili, že ceny mnohých služieb a tovarov zdraželi oveľa viac, než by sa to inak stalo ešte pred ich vstúpením do účinnosti a ďalší cenový skok príde, keď po roku účinnosť zasa stratia.

Anonymný komentár*: Umelo vytvorený orgán s nejasným mandátom, ktorého pôsobenie je neopodstatnené.

7. Vyšetrovanie podozrenia z úniku informácií o zmene a novej úrovni centrálnej parity slovenskej koruny a z nezákonného obohatenia na základe zneužitia dôvernej informácie (Národná banka Slovenska šetrením nenašla relevantné dôkazy o existencii či zneužití dôvernej informácie)

* Respondent si neželal byť menovaný.

Igor Daniš: Samozrejme, že sa nič nestalo... Existujú priame dôkazy? Nie je snáď správa vyvážená? Sme na Slovensku!

Richard Ďurana: Existujú vážne podozrenia zo zneužitia informácií verejnými činiteľmi.

Igor Hurčík: "Insider trading" je trestná činnosť, takže vyšetrovanie je absolútne v poriadku, aj keď výsledok je veľmi nejasný.

Eugen Jurzyca: Nechce sa mi veriť, že NBS nemá prístup k informáciám, ktoré by dokázali pomerne spoľahlivo odpovedať na otázku, či došlo k insider tradingu.

Viola Kromerová: ...a následná prílišná ochrana spotrebiteľa – no nie je to len také divadielko??

Ján Marušinec: Správa NBS bola bezobsažná, podstaty podozrenia sa nedotkla. Dá sa teda povedať, že táto kauza bola zametená pod koberec. Vrhá to zlé svetlo na nezávislosť NBS od vlády.

Juraj Nemec: Čo sa presne stalo, sa už asi nedozvieme. V každom prípade "pobyt ministra na jachte" by bol v skutočne demokratickej krajine dôvodom na rezignáciu alebo odvolanie.

František Okruhlica: Závažné podozrenia z úniku informácií sa veľmi ťažko dokazujú. Nezodpovedné konanie ministra financií v tejto súvislosti je dôvodom na jeho odvolanie, pretože poškodil pozitívne vnímanie našich inštitúcií doma a v zahraničí.

Jozef Orgonáš: Musíme veriť aspoň NBS.

Ludvík Posolda: Celé vyšetrovanie bolo len "šmirgľovaním očí".

Miroslav Siváček: Dokázať prezradenie informácie je prakticky nemožné. Viaceré podivuhodné okolnosti zistené aj v správe však mali viesť k jednoznačným záverom o politickej a morálnej zodpovednosti. Následná reakcia zodpovedných miest vyznieva skôr ako tichá podpora "šikovnosti" tých, čo zarobili. Je to ďalší zlý signál pre morálny vývin spoločnosti.

Radoslav Štefancík: Samotný záujem vyšetriť uvedenú skutočnosť možno hodnotiť pozitívne, otázne však zostáva, či zámerom vyšetrenia bolo nenájsť žiadne dôkazy.

Luboš Vagač: Dostupné informácie podporujú dojem, že veľké "kšefty" sa dajú ľahšie ututlať ako tie malé, keďže ide pri nich o také veľké peniaze, že už to nemá kto reálne prešetriť či potrestať.

Milan Velecký: Môj nesúhlas sa týka nedostatočného vyšetrenia úniku informácií.

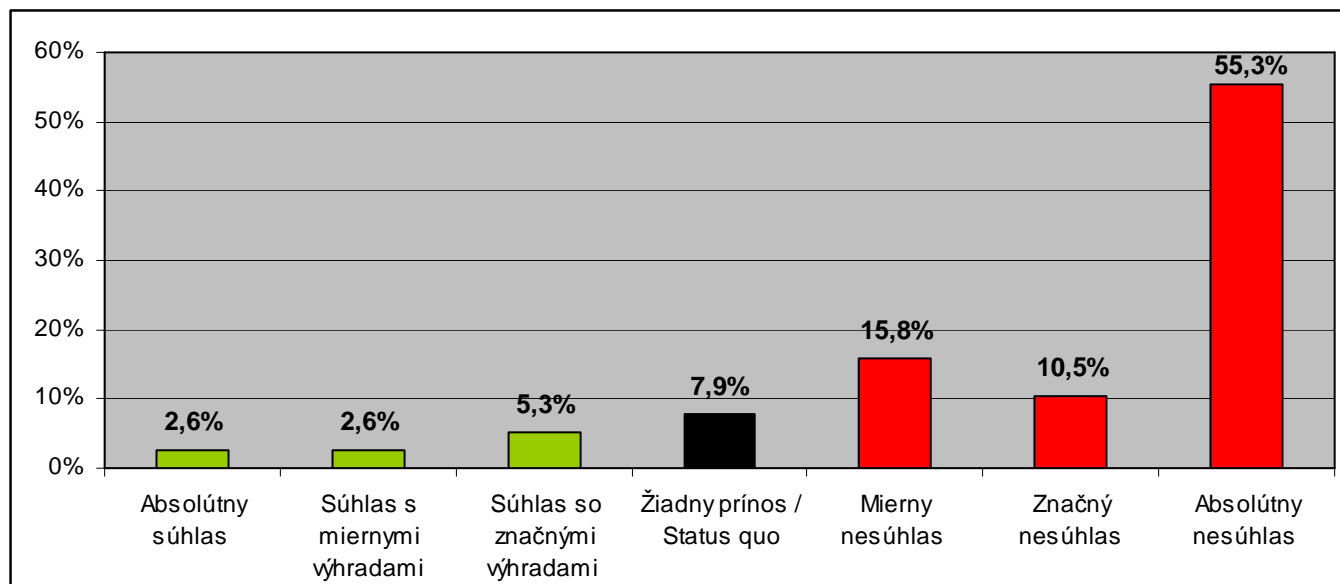
Jaroslav Vokoun: Ešte pred zverejnením konverzného kurzu sme tipovali konverzný kurz v skupine členov troch rodín. Len o jednu stotinu sa odchyľil odhad 14-ročného chlapca. Takže ten, kto zarába na obchodovaní s peniazmi, musel byť s odhadom približne rovnako a nepotreboval k tomu žiadne "inside informácie". Ak niekomu vadia takéto príjmy, nech sa pozrie na príjmy Slovnafu z kurzových rozdielov v minulosti.

Robert Žitňanský: Absurdné bolo už to, že vyšetrovať mala NBS, ktorá bola jednak "jedným z podozrivých" z údajného úniku... a potom, hľadať "dôkazy" je dokonalý zastierací manéver, pretože tu predsa išlo o stratu kredibility a politickú zodpovednosť ministra financií, ktorý sa objavil v spoločnosti ľudí, ktorí o niekoľko dní na to významne profitovali z rozhodnutia, ktoré mohol na základe exkluzívnych informácií predvídať. Že sa "dôkazy" nenájdu, bolo jasné od začiatku a tento záver nič nemení na tom, že Slovensko v európskych inštitúciách veľmi utrpelo na povesti.

Anonymný komentár*: Už viackrát po trhu putovali reči, že niektoré inštitúcie využívali insider informácie napr. o zmene kľúčových sadzieb, zdá sa, že teraz sa podozrenia potvrdili. NBS vyšetrovala samého seba, akýkoľvek nález by bol prejavom sebakritiky. Ďalej sa zase potvrdilo, že NBS je nezávislá, len pokiaľ sa to týka zachovania výhod jej predstaviteľov, inak je poklonkujúcim sluhom vlády. Aj keď samostatná menová politika po prechode na euro môže Slovensku chýbať, vzhľadom na výkon NBS nie je za čím žialiť.

* Respondent si neželal byť menovaný.

8. Novela zákona o minimálnej mzde (ak sa na úprave výšky minimálnej mzdy nedohodnú sociálni partneri, vláda určí zvýšenie minimálnej mzdy najmenej o medziročný nominálny rast priemernej mzdy v hospodárstve)

Tomáš Dudáš: Zvyšovanie minimálnej mzdy je nástroj, ktorým by mali vlády narábať opatrne, keďže jej príliš veľké zvýšenie dokáže narušiť konkurencieschopnosť ekonomiky. Touto novelou vláda de facto obchádza tripartitu (a hlavne zamestnávateľov) a môže stanovovať minimálnu mzdu podľa politických potrieb.

Richard Ďurana: Inštitút minimálnej mzdy mal byť dávno zrušený, pretože spolu s vysokými odvodmi je hlavnou bariérou pri zamestnávaní nízkokvalifikovanej pracovnej sily.

Peter Gonda: Novela dáva možnosť rýchlejšie zvyšovať minimálnu mzdu (regulovanú cenu na trhu práce), čo by v realite prinieslo napríklad rýchlejšie zvyšovanie nákladov zamestnávateľov a ich nižšiu ochotu zamestnať pracovnú silu s nižšou kvalifikáciou, tým najmä rýchlejšie zvýšenie nezamestnanosti ľudí s nižšou kvalifikáciou (teda zhoršenie podmienok tých, ktorým má regulácia trhu "pomôcť"). Nebrániť zamestnávaniu (sa) menej kvalifikovanej pracovnej sily a zníženiu ich nezamestnanosti by naopak pomohlo zrušenie minimálnej mzdy (ktorá navyše narúša slobodu zmluvných vzťahov medzi zamestnávateľmi a zamestnancami).

Igor Hornák: Odmietam inštitút minimálnej mzdy ako taký. Je to zásah do slobôd ľudí predávať a kupovať prácu. Ďalším problémom je, že na minimálnu mzdu ako parameter pre výpočet rôznych odvodov ovplyvňuje aj oblasti, ktoré so samotnou minimálnou mzdou nemajú nič spoločné a celkovo predražuje prácu.

Igor Hurčík: Táto novela nerieši nič.

Eugen Jurzyca: Možnosť rozhodovať "o všetkom" je fajn pri rastúcich 40-percentných preferenciách. Na ceste dole to ale býva naopak.

Róbert Kičina: Pôvodný zákon o minimálnej mzde, prijatý pred rokom, po dlhých rokoch konečne vytvoril jednoznačný a predpovedateľný mechanizmus valorizácie minimálnej mzdy. Znížil mieru neistoty, firmy mohli lepšie plánovať svoje náklady. Súčasná novela je úplným návratom späť – čiže opäť nikto nevie, ako sa bude minimálna mzda vyvíjať. Ďalším problémom je, že ak minimálna mzda porastie rýchlejšie ako produktivita práce jej poberateľov, tak budú ich pracovné miesta ohrozené – paradoxne sa tak snaha vlády pomôcť nízkoprijmovým skupinám stane pre nich príťažou.

Viola Kromerová: Najväčší problém je, že napr. u živnostníkov nie a nie oddeliť inštitút minimálnej mzdy ako základ pre výpočet minimálnych odvodov. Tu by sa mal určiť tzv. osobodeň – nevyhnutné minimum na každého občana, ktoré sa musí dostať do spoločných fondov (aj pri princípe solidarity), ale nie formou, že veľké množstvo živnostníkov - spoľahlivých platiteľov - odvody uhradí a štátom platené dušičky majú úľavy, resp. nič neplatia.

Ján Marušinec: Ide o negatívnu zmenu oproti predchádzajúcej právnej úprave, ktorá stanovovala jasný mechanizmus zvyšovania minimálnej mzdy pri nedohode sociálnych partnerov.

Juraj Nemec: Minimálnu mzdu nepovažujem za efektívny nástroj.

František Okruhlica: Opatrenie môže mať negatívny dopad na zmenu regionálnej stratégie investorov a ich predčasný odchod do nákladovo lacnejších ekonomík. Na druhej strane rast miezd má kopírovať produktivitu. Už dnes slovenská ekonomika musí pripraviť opatrenia zamerané na štruktúru hospodárstva s prevahou sektorov s vyššou pridanou hodnotou, ktorá nebude založená len na lacnej práci.

Jozef Orgonáš: Bez odpojenia iných právnych predpisov od minimálnej mzdy ide o jasný príspevok k zhoršeniu podnikateľského prostredia.

Ludvík Posolda: Právny štát tu neexistoval, neexistuje a nebude existovať, pokým bude môcť akýkoľvek politik účelovo meniť zákony len preto, lebo momentálne dal dohromady dostatočnú hlasovaciu mašinériu v parlamente na presadenie svojich záujmov.

Miroslav Siváček: Všetky tieto šermovačky drevenou šablíčkou majú len zakryť figovým listom dva fakty: podiel minimálnej mzdy na priemernej mzde klesá namiesto sľubovaného rastu a minimálna mzda je archaizmus, ktorý treba zrušiť. Najlepšou ochranou nízkovzdelanej pracovnej sily je totižto fungujúca ekonomika.

Radoslav Štefančík: Pozitívnym sociálnym opatrením by bolo minimálnu mzdu zrušiť.

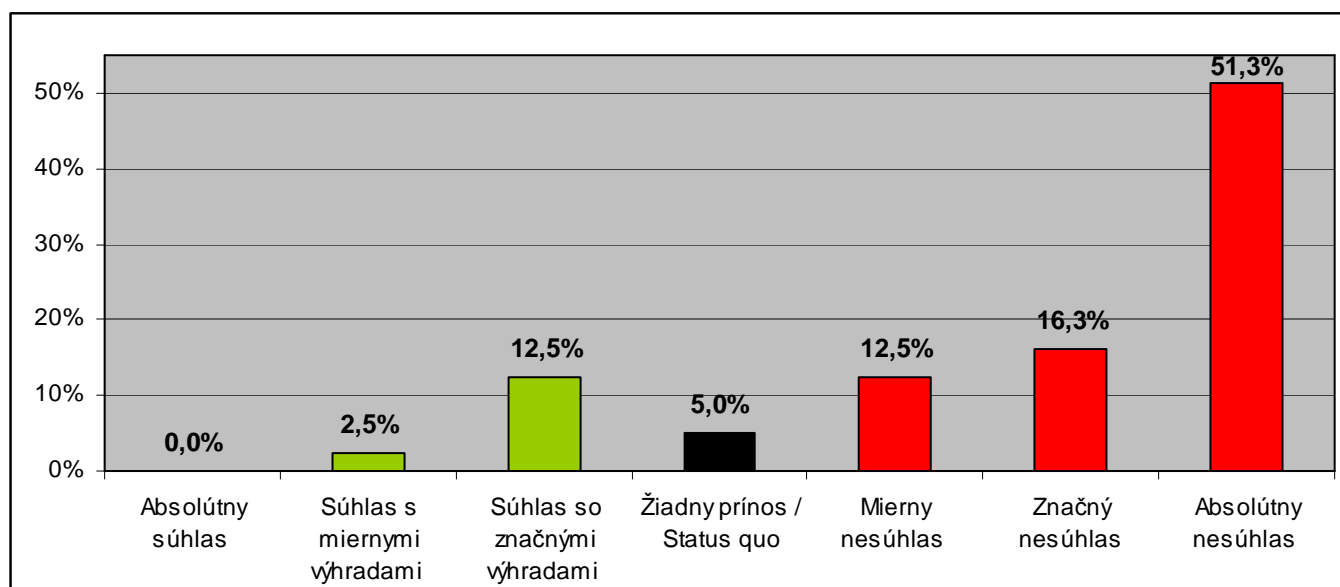
Luboš Vagač: Zámer je jasný – vláda si otvára cestu k zvyšovaniu minimálnej mzdy podľa svojich predstáv aj nad rámec ekonomického vývoja a prakticky bez dohody so sociálnymi partnermi (v tomto prípade zamestnávateľmi). Že ide o pochybný krok, svedčí aj neodôvodnené použitie skráteného legislatívneho konania.

Jaroslav Vokoun: Kto má problém s vyplácaním minimálnej mzdy, tak dostáva signál, že jeho firma to nerobí dobre. Je zrejme, že kde sa uplatňujú minimálne mzdy (ako príjmy za prácu), tak tam je to s efektívnosťou na dne a je len dobré, aby sa s tým niečo robilo. Pracovať za mzdu, z ktorej človek nezaplatí bežné výdavky, nemá zmysel. Z čoho sa tu vytvoria bohatší ľudia, keď väčšina živnostníkov vykazuje minimálnu mzdu?

Robert Žitňanský: Škodlivé a populistické opatrenie, ktoré jednak zakladá mechanizmus výraznejšieho zvyšovania minimálnej mzdy a okrem toho vládne umožňuje populisticky "zasahovať v prospech ľudu". O škodlivosti zákonom určenej minimálnej mzdy boli napísané knihy, to rozvádzať netreba.

Anonymný komentár*: Naviazanie zvyšovania minimálnej mzdy na rast nominálnej mzdy v hospodárstve SR, ktorá od roku 1991 ani raz medziročne neklesla, je subvencovaním práce s teoreticky najnižšou pridanou hodnotou.

9. Novela zákona o cenách (rozšírenie možností štátu regulovať ceny tovarov a služieb v prechodnom období zavádzania eura; sprísnenie povinností predávajúcich pri vedení a uchovávaní cenovej evidencie)

* Respondent si neželal byť menovaný.

Tomáš Dudáš: Ďalšie pomerne zbytočné opatrenie, v modernej trhovej ekonomike by mal byť zásah vlády do cenotvorby čo najmenší a zavedenie eura nie je dostatočne vážny dôvod na posilňovanie cenovej regulácie.

Richard Ďurana: Slobodná cenotvorba je základným pilierom a podmienkou fungovania trhového hospodárstva. Poskytuje účastníkom na trhu informácie o tom, koľko, čo, kedy, kde vyrábať a poskytovať. Oklieštenie tejto informačnej siete môže viesť k plytvaniu so vzácnymi zdrojmi a nedostatku niektorých tovarov alebo služieb a neefektívnej alokácii zdrojov v hospodárstve.

Peter Gonda: Novela v duchu sociálneho inžinierstva centrálného plánovania a nepochopenia základného princípu fungovania trhu v slobodnej spoločnosti vysiela vážny negatívny signál nedôvery voči dobrovoľným dohodám ľudí v ich výmenách. Pod zámkou zavedenia eura a ekonomicky nezdôvodniteľného kritéria "neprimeranej ceny" hrubo zasahuje do slobodných rozhodnutí ľudí, tým obmedzuje konkurenciu a deformuje a zhoršuje aj podmienky na podnikanie na Slovensku. Negatívne dôsledky môžu v dlhodobom horizonte znášať najmä spotrebiteľia napríklad v podobe nižšej dostupnosti a kvality tovarov a služieb.

Igor Hornák: Napriek všetkým opatreniam proti zdražovaniu by mal predseda vlády vysvetliť, prečo je vo väčšine komodít dennej spotreby (potraviny, odevy, energie a už aj niektoré služby) Slovensko najdrahšou krajinou regiónu.

Eugen Jurzyca: Nemyslím si, že u nás bude niekto zatvorený za zlé zaokrúhľovanie alebo nesprávne zdôvodnenie zmeny ceny. Ide ale o signál, že nedôverujeme podnikateľom a nemáme ich ani veľmi radi. Takýto signál má svoju cenu, ktorú zaplatíme presunom investorov (dúfajme, že miernym) do priateľskejšieho prostredia.

Róbert Kičina: Takýto zákon nemá v konkurenčnom prostredí opodstatnenie. Jedine, že by si niekto myslel, že dopyt a ponuka tvorí ceny len v slovenských korunách a po zavedení eura táto základná poučka prestane platiť.

Viola Kromerová: Ochrana spotrebiteľa je dobrá vec, ale nemuseli by sme to preháňať. Nakoniec dobrým dôvodom na zvýšenie ceny môže byť aj zvýšený dopyt.

Ján Marušinec: V tomto prípade – avšak iba za predpokladu, že sa k cenovej regulácii skutočne pristúpi – ide o narušenie základných princípov trhovej ekonomiky. Každopádne i vytváranie si legislatívnych možností na takýto zásah zo strany vlády nemožno hodnotiť pozitívne.

Juraj Nemec: Pravdepodobne sa jedná len o politickú proklamáciu. Pokiaľ sa skutočne začne realizovať zasahovanie štátu do cien na konkurenčných trhoch, potom sa vraciame k socializmu. Navyše spory v tomto smere SR na pôde Európskeho súdneho dvora bez diskusie prehrá, pretože princípy fungovania EÚ v tomto smere sú jasné – cena sa odvíja od dopytu a ponuky, a nie od nákladov.

František Okruhlica: Zbytočné opatrenie, ktoré nič nerieši, pretože ceny za tovary a služby sa "plynule, až nenápadne" aj tak zvyšovali v priebehu celého tohto roka. Ako spotrebiteľ som mal dojem, že cez dovolenky sa zvyšovali asi najviac. Teraz deklarované nezvyšovanie cien je už len prázdne, pretože skutočne si už všetci upravili ceny, ako chceli. Na druhej strane toto opatrenie relatívne správne poukázalo na v mnohom neštandardné slovenské podnikateľské prostredie v cenotvorbe. Pozrite sa na nižšie ceny v okolitých krajinách, napríklad v podstatne bohatšom Rakúsku.

Jozef Orgonáš: Absolútna katastrofa! Vláda sa orientuje opätovne na fiktívneho nepriateľa, ktorým však obchod určite nie je. Obchod podpísal Etický kódex a výzvu Združenia obchodu a cestovného ruchu SR k cenovej stabilite. Týmto jasne definoval svoj postoj a štatistické zisťovania len potvrdzujú, že obchod sa správa korektne.

Miroslav Siváček: Úplne zbytočná novela, ktorá okrem preferencií vládnych strán nerieši nič. Navyše zvyšuje transakčné náklady zavedenia eura a deformuje pohľad na funkciu trhu a úlohu jeho subjektov.

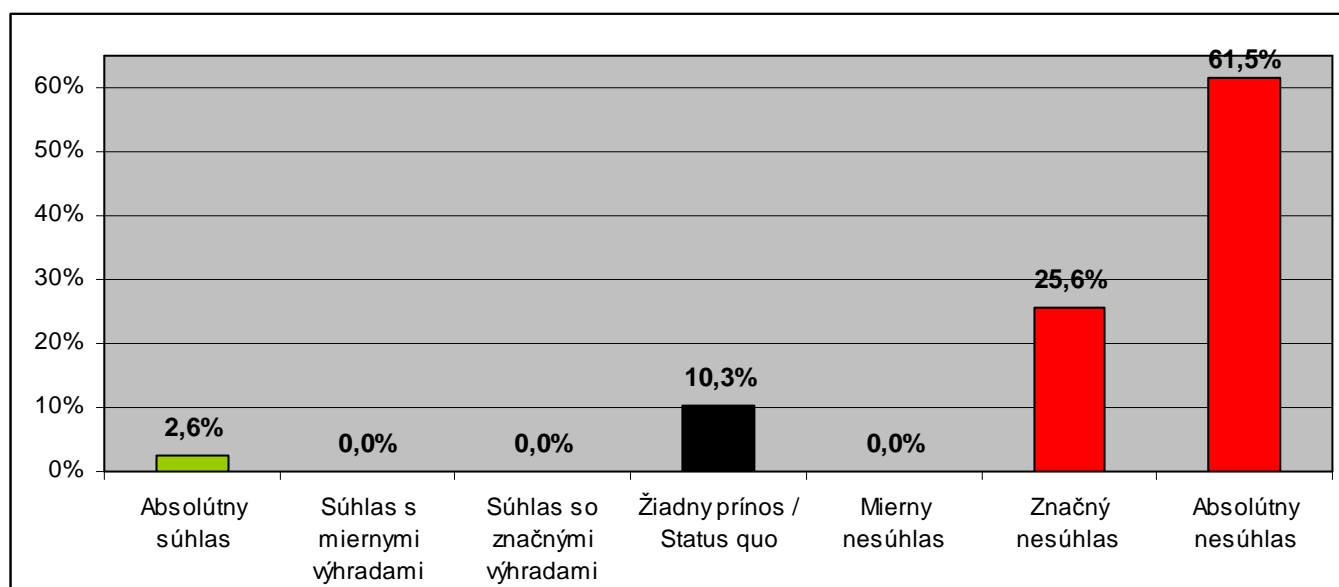
Luboš Vagač: Väčší prínos v predchádzaní neodôvodneného zvyšovania cien vidím v aktivitách typu Etický kódex než v byrokratickom a ťažko realizovateľnom zasahovaní do cenotvorby.

Jaroslav Vokoun: Vláda robí pre výnimočné obdobie (vstup do menovej únie) výnimočné kroky. V Slovinsku bol vývoj cien problémom, prečo by to malo na Slovensku dosiahnuť podobné rozmery? Dôležitejšie je, aby obyvateľstvo nebolo vrcholne znechutené zo zmeny meny a podotýkam, že obyvateľstvo je tu najväčšou záujmovou skupinou.

Robert Žitňanský: Toto je zasa "putinovský" príspevok do našej politickej ekonómie. Ukazuje, ako málo ľudí chápe skutočnú úlohu cien v trhovej ekonomike, a ako málo je spoločnosť imúnna na hlúpe, ale populárne "riešenia". Na mentalitu obyvateľov a spôsob, akým uvažujú a budú uvažovať o trhovej ekonomike a úlohe štátu v nej, to bude mať devastujúci účinok.

Anonymný komentár*: Administratívna kontrola cien je neefektívna a navyše umelo vytvorená. Zavedenie eura pre konvergujúce krajiny s nižšou úrovňou cien, ako aj výkonnosťou ekonomiky sa totiž nevyhnutne musí prejavíť v raste cenovej hladiny, teda vyššej inflácii. Z tohto pohľadu je administratívna kontrola cien len krátkodobým opatrením, "aby sa nepovedalo" pred kompetentnými orgánmi Európskej komisie. Príklad Slovinska, ktoré hneď po vstupe do eurozóny začalo lámať inflačné rekordy a stalo sa trňom v oku európskych politikov, je dobrý príklad.

10. Povolenie výstavby skládky odpadov v Pezinku štátnymi orgánmi (Krajský stavebný úrad vydal územné rozhodnutie a Inšpektorát životného prostredia povolil skládku, hoci mesto Pezinok v územnom pláne zakázalo jej výstavbu)

Igor Daniš: Obe strany majú svoju pravdu. Zarážajúci je postup, akým sa všetky veci okolo skládky udiali. To je však politicko-žurnalistická (zmena preferencií strán, tlak masmédií?!) záležitosť. Ešte viac zarážajúce je, že si dotknuté strany nesadli k stolu, aby došli ku konsenzu vyhovujúcemu investorovi aj odporcom. Určite priestor pre dohodu medzi investorom a občanmi s účasťou štátu na vládnej, krajskej a mestskej úrovni existoval. Chýbal mediátor?

Tomáš Dudáš: Ide o jasne účelové rozhodnutie šité na mieru staviteľom skládky, pričom prepojenie na vládnu koalíciu už bolo celkom jasne preukázané médiami.

Igor Hornák: Predmetom môjho hodnotenia nie je výstavba samotnej skládky, ale konanie orgánov a zrejmy klientelizmus a rodinkárstvo. Zrejme sa odtrháva úradnícka moc od občanov a ukazuje vznik samostatnej úradnícko-politickej triedy. Zlyhanie úradov v prípade nepreverení postúpenia práv na firmu v Delaware by mala byť posúdená z pohľadu trestnej zodpovednosti zainteresovaných úradníkov aj zástupcov delawarskej firmy.

Eugen Jurzyca: Fico mal opäť pravdu: Slovensko nie je právny štát. Pán premiér, my by sme chceli žiť v právnom štáte. Poradíte, na koho sa máme obrátiť?

Ján Marušinec: Exemplárny príklad prevahy obchodných záujmov predstaviteľov štátnej moci nad záujmami občanov.

Juraj Nemec: O svojom území by mali, okrem skutočne špecifických výnimiek, rozhodovať vlastníci a obce. V tomto prípade navyše pristupuje viacero (minimálne podozrení) na porušenie zákonných noriem.

František Okruhlica: Mesto má mať rozhodujúce slovo v miestnom rozvoji. Určite Pezinok komplexne zvažoval výhody a nevýhody danej stavby pre mesto. Celá kauza je prejavom arogancie vyšších štátnych orgánov, navyše s podozrením na väzby na zainteresovaných "podnikateľov".

Jozef Orgonáš: Socializmus v praxi pokračuje.

* Respondent si neželal byť menovaný.

Miroslav Siváček: Sklárku mesto nepovolilo a podľa chronológie prípadu tak bol jej výstavbou porušený zákon. V tomto prípade sú akékoľvek úvahy o utopených nákladoch podnikateľa a potrebnosti sklárky irelevantné.

Radoslav Štefančík: Učebnicový príklad ignorovania názoru verejnosti štátnymi orgánmi typický pre nedemokratické režimy. Žalostné je, že vláda nestojí na strane občanov.

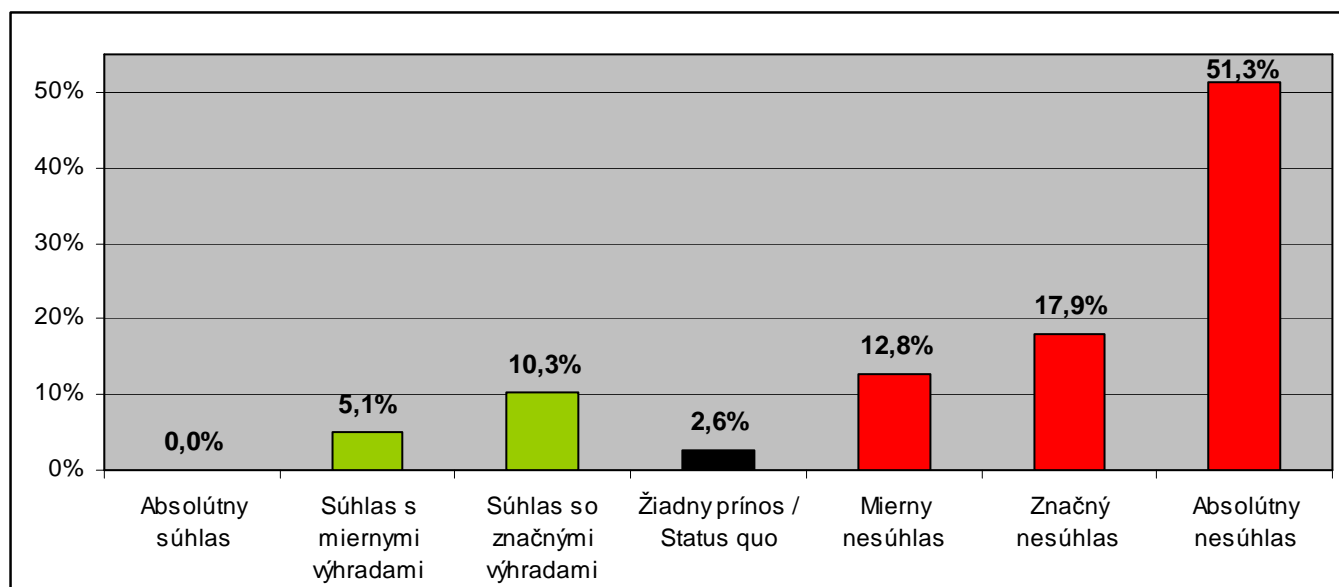
Jaroslav Vokoun: Víťazstvo nedôslednosti, právnych kľúčiek a úradníkov nad občianskou spoločnosťou a zdravým rozumom. Úradníkovi, ktorý to dovolil, by mali postaviť dom pri sklárke a nechať ho tam žiť, dať mu tam kamery a obyvatelia by sledovali originálnu reality show.

Pavol Žilincík*: Pezinská kauza je nekompromisnou ukážkou toho, že náš súčasný štát nie je schopný konať vo verejnom záujme sám od seba. Právnym štátom je len keď sa mu chce. Ak však naň zatlačí vplyvný mecenáš, ohne sa ako víťový prútik žiadaným "Smerom". Bude to tak dovtedy, kým si občania nepresadia silnejšiu a efektívnejšiu podobu svojej účasti na rozhodovaní, a to vrátane skutočne efektívneho a vymožiteľného práva na súdnu ochranu. Práve toto by mala byť agenda budovania Slovenskej republiky ako právneho štátu.

Robert Žitňanský: V tomto prípade to vyzerá na dočasné popretie Havlovej tézy o moci bezmocných. Tu sú bezmocní bez moci zmeniť zásadnú vec, pretože mocným je to v lepšom prípade jedno.

Anonymný komentár†: Arogancia moci ignorujúca občiansku aktivitu masívneho rozsahu je dôkazom protiprávneho konania úradov a šafárenia vládnej garnitúry v časoch hospodárskeho rastu.

11. Všeobecný hospodársky záujem v energetike (právomoc Ministerstva hospodárstva SR a Úradu pre reguláciu sieťových odvetví priamo určovať ceny a povinnosti dodávateľom plynu a elektriny pri dodávkach plynu pre domácnosti, plynu určeného na výrobu tepla pre domácnosti a pri dodávkach elektriny pre domácnosti a malé podniky)

Igor Daniš: Štát musí mať páky ako účinne zaobchádzať s monopolmi. Plyn, elektrina a pod. sú prirodzené monopoly. Monopoly z podstaty veci jednáajú proti efektívnosti. Snáď si niekto nemyslí, že spotrebiteľ má na výber a môže si na trhu zvoliť iného dodávateľa? Ideálne by bolo, ak by si spotrebiteľ mohol na trhu vyberať medzi rôznymi dodávateľmi energií s minimálnymi transakčnými nákladmi (napr. ako na trhu s mäsom). Potom by štát nemusel zasahovať.

Tomáš Dudáš: Toto opatrenie zapadá medzi viaceré ďalšie opatrenia vlády, ktorých spoločnou črtou je deformovanie voľného trhu a zvyšovanie štátnych zásahov v ekonomike.

* Respondent neudeloval bodové hodnotenie pri tomto opatrení, vzhľadom na to, že združenie Via Iuris – Centrum pre práva občana, kde respondent pôsobí, dlhodobo zabezpečovalo pezinským aktivistom právnu pomoc.

† Respondent si neželal byť menovaný.

Richard Ďurana: Okrem politického aspektu (je vôbec ÚRSO potrebné, navyše v situácii, keď žiadne svoje rozhodnutie nepodkladá verejne dostupnou analýzou?) je tu aspekt ekonomický: slobodná cenotvorba je základným pilierom trhovej ekonomiky. Ak predajca nemôže premietnuť náklady do cien, povedie to k finančnej podvýživnosti odvetvia, nedostatku investícií na údržbu či inovácie (prečo investovať, keď nemám istotu, že sa mi investícia vráti?) odplašeni potenciálnych investorov do odvetvia a k skokovým nárastom cien v budúcnosti.

Peter Gonda: Vláda pod zámienkou vágne formulovaného a politicky motivovaného “všeobecného hospodárskeho záujmu” viac obmedzí nielen dodávateľov plynu a elektriny, ale ide aj proti základným ekonomickým zákonitostiam na trhu (napríklad direktívnym stanovením ceny) a v dlhodobejšom horizonte aj proti odberateľom, napríklad znížením kvality v dôsledku nižšieho investovania energetických spoločností a vyšším (a rýchlejším) zvyšovaním cien energií v budúcnosti, ako by bolo v prípade neregulovaného (resp. aspoň menej regulovaného) trhu.

Igor Hornák: Je to alebo divadlo pre voličov, alebo by sa mohlo jednať o pokus o vydieranie energetických firiem. Zároveň to ale poukazuje na systémovú chybu pri privatizácii energetických monopolov, keď privatizácii mala predchádzať demonopolizácia a liberalizácia trhu s energiami.

Igor Hurčík: Mal by som síce hlasovať záporným číslom, ale keď vidíme “profitabilitu” energetických (a sieťových) spoločností a podľa mňa zle nastavený regulačný systém (žiadny tlak na vyššiu efektívnosť v koncernoch), tak musím súhlasiť. Príklad: keď Svetová banka financovala projekt voda a stočné v Bangkoku, tak jediné kritérium bola najnižšia cena vody a stočného pre obyvateľstvo.

Eugen Jurzyca: Energie sú v rámci Európy čoraz obchodovateľnejšími tovarmi. Ich cena nie je zásadne závislá od domácej kúpyschopnosti tak ako cena u kaderníka, ale od cien na spoločnom trhu tak ako ceny áut či počítačov. Ak by sme vyhlásili, že u nás budú ceny áut prioritne odvodené od finančných možností nášho obyvateľstva, tak ich bude nedostatok.

Róbert Kičina: Reguláciu by mal vykonávať nezávislý regulačný úrad, ktorý nepodlieha politickým vplyvom. Záujmy politikov totiž ovplyvňuje volebný cyklus. Tlak na energetické monopoly ovplyvní úroveň investícií do energetickej infraštruktúry, vedie k nesprávnym investičným rozhodnutiam občanov a podnikateľov, a v konečnom dôsledku spôsobí prudší rast cien v budúcnosti.

Viola Kromerová: Keď sme si pri privatizácii investorov nezaviazali určitými podmienkami, zrejme to dnes nie je jednoduché meniť, aj keď vo verejnom záujme určité opatrenia by boli bývali žiadateľné.

Ján Marušinec: Ide o pomerne tvrdý zásah do spôsobu regulácie sieťových odvetví. Odhliadnuc od ďalšieho okliešťovania nezávislosti regulačného orgánu môže viesť i k zneisteniu investorov ohľadne budovania ďalších výrobných kapacít a zlepšovania infraštruktúry.

Juraj Nemec: Odporúčeným štandardom je “nezávislý” regulátor, a nie priame štátne zásahy v oblasti utilít. Za jeden z podstatných problémov považujem aj neefektívnosť plošne realizovaných sociálnych opatrení. Kto bude z regulácie cien viacej profitovať – majitelia víl s bazénom alebo obyvatelia domov bez plynu, tepla a elektriny?

František Okruhlica: Vstupovať administratívne do tvorby cien podnikateľských subjektov je veľmi nebezpečné pre celé hospodárstvo. Je to v rozpore s trhovými princípmi ekonomiky, deformuje ich a má z dlhodobého hľadiska negatívne účinky. Svoje “maslo na hlave” majú však aj firmy, ak popri svojich obligátnych zdôvodneniach na zvyšovanie cien ropy a plynu vo svete nedeclarujú aj program vlastnej modernizácie a revitalizácie vlastných technológií a rozvodov. Takto to často vyznieva, že firmy vlastne zvyšujú ceny len pre vlastnú neproduktívnu spotrebu.

Jozef Orgonáš: Nenastala taká situácia, ktorá by oprávňovala v ktorejkoľvek oblasti reglementovať cenovú úroveň. Máme tu voľný trh a zákony, ktoré umožňujú voľnú cenotvorbu. Vláda nie je tým orgánom, ktorá by sa do toho mala starať.

Miroslav Siváček: Cena energií nemôže plniť sociálnu ani politickú funkciu. Na to sú iné inštitúcie.

Radoslav Štefančík: Určovať ceny by mal trh, a nie štát. Rozdiel medzi trhovou cenou a cenou určenou štátom sa raz bude musieť vyrovnáť. Otázne teda zostáva, kto tento rozdiel zaplatí, a kto zaň bude zodpovedný.

Jaroslav Vokoun: Prípád SPP je kamufláž – SPP vždy tvrdil, že cena plynu sa odvodzuje od ceny ropy. Len zrazu pre rok 2009 to nebude platiť. A vláda robí pre výnimočné obdobie (vstup do menovej únie) výnimočné kroky.

Robert Žitňanský: Ďalší krok k “chávezizácii” Slovenska. Už sa zdalo, že politici sa pre vlastné dobro zbavili zodpovednosti za pravidelné a nevyhnutné zmeny v cenách energií, ale všetko je zasa inak. Takto sa však sektor energetiky stal obeťou “demokracie”, ktorá sa aplikuje aj tam, kde to škodí veci a mení sa na tyranie väčšiny – väčšina nikdy nebude chápať, že ceny niekedy musia aj stúpať a vždy bude volať po nižších cenách, a ak politici o cenách priamo (alebo takmer priamo) rozhodujú, vždy sa budú snažiť tejto väčšine ulahodiť. Dôsledky pre energetiku a vrecká daňových poplatníkov v budúcnosti je lepšie si teraz nedomýšľať.

Anonymný komentár*: Zavedenie priamej regulácie trhu sa už v našej krátkej histórii raz ukázalo ako nedostatočné a neefektívne, pričom miera zvyšovania cien po zmene vlády bola natoľko razantná, že výrazne zvýšila výdavky domácností.

Dušan Zachar

koordinátor projektu HESO
INEKO

Informácie o projekte HESO a výsledky od 2q2000 nájdete na: <http://www.ineko.sk/static/heso>

Partneri projektu HESO v roku 2008:

* Respondent si neželal byť menovaný.